

Zasedanje generalne skupščine Združenih narodov zaključeno

Austin je v svojem govoru pohvalil delegate.
Siam sprejet v organizacijo. Molotov
in Bevin odpotovala domov

New York, 16. dec.—Zasedanje generalne skupščine Združenih narodov, ki je trajalo 54 dni, bilo zaključeno ob 12:45 danes. Prihodnje zasedanje bo septembra v New Yorku. Predlog ruske delegacije, da se prihodnje zasedanje vrši v Ženevi, Švica, je bil poražen. Zadnji dan zasedanja je bil sprejet v organizacijo Združenih narodov. V tej je 55 držav. Predlog, da do Svetovne federacije strokovnih unij status v organizaciji, je bil sprejet. Delegati so odobrili ustavo za mednarodno bežniško organizacijo.

Warren R. Austin, načelnik ameriške delegacije, je v svojem končnem govoru pohvalil delegate, ker so izbrali New York za stalni sedež Združenih narodov. Naglasil je, da je skupščina dosegla večje uspehe nego se pričakovalo od nje, ko se je zbirala v zasedanju.

"Skupščina je šla skozi prvo preizkušnjo," je rekel Austin. "Ko se je sestala v zasedanju, je prevladoval pesimizem. Slišale so se napovedi, da ne bo kos svojih nalogi. Vzela je v pretesno razpravo vprašanja in jih rešila. Zaključena je bila v atmosferi sporazuma in prijateljstva. Delo, katero smo dovršili, kaže realnost Združenih narodov."

Paul-Henri Spaak iz Belgije je predsednik skupščine je v svojem govoru tudi pohvalil delegate. Za največji uspeh je označil sprejetje predloga glede svetovne razorožitve in mednarodne kontrole atomske energije. To je dalo ljudstvom sveta novo upanje, da je dosega trajnega miru mogoča. Zasedanje skupščine je pokazalo, da v organizaciji ni blokov, čeprav je bilo demonstrirano nesoglasje med reprezentanti petih velesil.

Ustava za mednarodno begunsko organizacijo je bila odobrena po dolgi debati s 30 proti petem glasovom. Reprezentanti 18 držav so se vzdržali glasovanja. Eleanor Roosevelt, vdova pokojnega predsednika in članica ameriške delegacije, je pledirala za strpno postopanje napram beguncem.

Opozicijo proti odobritvi ustave je vodil ruski delegat Andrej Gromyko. Dejal je, da je med begunci, ki se nočejo vrniti v domovine, iz katerih so pobegnili mnogo zločincev, fašistov, kriminalcev in izdajalcev. Ti dolžajo pomoč od nekaterih zadržanih, čeprav je znano, da si

rijo sovražno propagando zlasti proti Rusiji.

Prej je Rusija izvajala zmagovito, ko je skupščina sprejela predlog o statusu Svetovne federacije strokovnih unij. Na podlagi statusa ima federacija pravico predložitve vprašanj in problemov članom ekonomskega in socialnega sveta Združenih narodov. Kongres industrijskih organizacij, Delavska federacija latinskih republik, katere predsednik je Mehican Vicente Lombardo Toledano, ruske, britske in francoske unije so včlanjene v federacijo. Voditelji Ameriške delavske federacije so odklonili povabilo, naj se pridružijo svetovni federaciji.

Zasedanje skupščine, ki je bilo danes končano, se je pričelo 23. oktobra. Glavni uspehi skupščine so:

Odobritev dogovora glede poverjenstva v osemih pokrajinah in kolonijah in ustanovitev poverjenstva sveta v območju Združenih narodov.

Določitev stalnega sedeža Združenih narodov v New Yorku.

Sprejetje Švedske, Afganistana, Islandije in Sijama v organizacijo.

Sprejetje resolucije z obsodbo Francovega fašističnega režima v Španiji in zaključek, da vse države v okviru Združenih narodov odpokličejo svoje poslanske iz Madrida.

Odobritev načrta glede svetovne razorožitve in mednarodne kontrole atomske energije.

Ruski zunanji minister Molotov in britski zunanji minister Bevin sta odpotovala domov po zaključitvi konference zunanjih ministrov štirih velesil. Oba sta se ukrcala na parnik Queen Elizabeth. Molotov je pred odhodom izrazil upanje, da bo prihodnja konferenca zunanjih ministrov, ki se bo pričela v Moskvi 10. marca, uspešna. Bevin je naglasil, da je konferenca zunanjih ministrov dovršila važno delo in ustvarila podlago trajnemu miru.

Železniška nesreča v Italiji

Neapel, Italija, 16. dec.—Pet potnikov je bilo ubitih in čez 60 ranjenih sinoči, ko je tovorni vlak treščil v potniški vlak na progi železnice Rim-Neapel. Med žrtvami, ki so izgubile življenje, je bil socialist Luigi Battisti, član parlamenta.

sploh ni," je rekel Long. "Od Trumanovih točk je bilo deset razveljavljenih in ostalo ni skoro ničesar. Izgleda, da je bil sprejet vzorec za špekulacije. Trgovci z zemljišči in kontraktori bodo izkoristili priliko za grmadenje profitov."

Slično stališče je zavzel Ray Sawyer, načelnik organizacije veteranov iz druge svetovne vojne. "Le oni veterani, ki zaslužijo pet tisoč dolarjev in več na leto, bodo lahko prišli do hiš," je dejal. "Za ostale ni nobene prilike."

Long je napovedal, da novi Trumanov stanovanjski program se ne bo mogel izvajati, ker so bile kontrole odpravljene. Prednostni sistem glede dostavljanja materiala je bil v bistvu zavrnjen.

Dogovori o poverjenstvu odobreni

Ruska opozicija proti gradnji baz

New York, 16. dec.—Skupščina Združenih narodov je odobrila dogovore, da pet držav, ki so dobile mandatorične pravice v kolonijah po zaključitvi prve svetovne vojne, obdrže te pravice, kakor tudi poverjenstvo. Te države so Velika Britanija, Francija, Holandija, Belgija in Nova Zelandija.

Rusija, Jugoslavija, Čehoslovakija in Poljska so vodile opozicijo proti odobritvi dogovorov, toda ostale so v manjšini. Ruski delegat Nikolaj V. Novikov je dejal, da odobritev je kršenje načel čarterja Združenih narodov. Vodil je opozicijo proti predlogu glede gradnje vojaških in mornaričnih baz v kolonijah.

Drugi problemi, nanašajoči se na poverjenstva v sporih med delavci in delodajalci. Ako bo sodišče odločilo, da Goldsborough ni imel legalne pravice do izdajanja injunkcije, bo kazni, naložena uniji in Lewisu, preklicana.

Voda poplavlila nižine v Oregonu

Portland, Ore., 16. dec.—Voda je poplavlila nižine v tej državi zaradi silnih deževnih nalivov. Reke in potoki so prestopili bregove. Najmanj 3.500 ljudi je brez strehe.

Poslanik Messersmith pozvan domov

Washington, D. C., 16. dec.—George Messersmith, ameriški poslanik v Argentini, je bil pozvan domov. Poučeni krogi trdijo, da bo odstavljen, "ker se je navduševal za argentinskega diktatorja Perona."

Peticija rudarske unije pred sodiščem

Trumanova priporočila o delavski zakonodaji

Washington, D. C., 16. dec.—Odvetniki rudarske unije UMW-A so predložili peticijo federalnemu vrhovnemu sodišču, zaeno pa so naznanili, da bodo vodili borbo proti odloku distriktnega federalnega sodišča, ki je naložilo denarno kazni v vsoti \$3.500.000 uniji. V ospredje so potisnili vprašanje, ali je unija odgovorna za ono, kar stori John L. Lewis, njen predsednik.

Vrhovno sodišče bo moralo odločiti, ali je imel distriktni sodnik T. Alan Goldsborough, ki je obsodil unijo in Lewisa na plačitev denarne kazni, pravico do izdajanja injunkcije. Lewis je naznanil razveljavljanje pogodbe med unijo in federalno vlado, nakar so rudarji zastavali. Stavko je prekladal zadnjo soboto in pozval rudarje, naj se vrnejo na delo.

Sodišče bo moralo odločiti, ali je sodnik Goldsborough kršil provizije Norris-La Guardijevega zakona, ki prepovedujejo izdajanje injunkcij v sporih med delavci in delodajalci. Ako bo sodišče odločilo, da Goldsborough ni imel legalne pravice do izdajanja injunkcije, bo kazni, naložena uniji in Lewisu, preklicana.

Predsednik Truman je na sestanku s članikarji izjavil, da bo predložil priporočila o delavski zakonodaji novemu kongresu, ko se bo sestel v svojem zasedanju. Izrekel je tudi upanje, da bo vrhovno sodišče izravnilo konflikt med vlado in rudarsko unijo.

Trupla grških gerilcev najdena

Atene, Grčija, 16. dec.—Uradno poročilo iz Soluna pravi, da so bila trupla čez 100 grških gerilcev najdena na hribu Vermion v bližini Edesse. Gerilci so padli v bitki z grškimi vladnimi četami.

ODCEPITEV INDIJE OD BRITSKE GA IMPERIJA

Nehru, vodilni minister
v vladi, podal važno
izjavo

VPRAŠANJE UDELEŽBE MUSLIMANOV

Benares, Indija, 16. dec.—Jawaharlar Nehru, vodilni minister v medčasni indijski vladi, je po prihodu v to mesto iz Londona naznanil, da bo Indija razglasila odcepitev od britskega imperija v sredo. Odločitev in zaključki, katere bo sprejela indijska ustavna skupščina, ne bodo predloženi v odobritev britskemu parlamentu. Skupščina se bo danes ponovno sestala v zasedanju.

"Ozirali se ne bomo več na London," je rekel Nehru. "Vsa vprašanja in probleme bomo reševali sami. Vseindijski kongres bo korakal naprej po začrtani poti. Velika Britanija ne bo zavrla Indije v prizadevanjih, katerih cilj je neodvisnost."

Britska vlada še vedno zavzema stališče, da zaključki ustavne skupščine niso obvezni zanj. Njeno stališče je zmotno. Vsi zaključki, sprejeti v skupščini, bodo veljavni. Bodoče odločanje med Indijo in Veliko Britanijo bomo mi narekovali."

London, 16. dec.—Naznanilo pravi, da Velika Britanija ne bo odobrila načrta glede neodvisnosti Indije, če ne bo Muslimanska liga dobila reprezentacije v medčasni indijski vladi. Naznanilo je komentar deklaracije, katero je podal Nehru, vodilna osebnost v vseindijski kongresni stranki.

"Velika Britanija bo vztrajala pri zahtevi, da morajo muslimani dobiti reprezentacijo v indijski vladi," je dejal besednik britskega zunanjega urada. "Nehru lahko kriči o odcepitvi Indije od britskega imperija, toda doseget ne bo ničesar."

Jugoslovanska vlada protestira

Nota poslana
zavezniški komisiji

Belgrad, 16. dec.—Besednik jugoslovanske vlade je razkril, da je bila poslana nota s protestom zavezniški komisiji za kontrolo Avstrije, ker je izdala knjižico s sugestijo, naj Avstrija inkorporira kos jugoslovanskega ozemlja. Knjižico so spisali večaki posebnega odbora.

Knjižica je bila izdana kmalu po ponovni otvoritvi ameriškega informacijskega urada v Belgradu. Jugoslavija je zaprla ta urad pred tremi meseci. Obdolžila ga je širjenja zlobne propagande proti vladi maršala Tita.

Protestna nota je potisnila v ospredje vprašanje koroških Slovencev, ki so ostali pod Avstrijo. Kraji, v katerih bivajo Slovenci, so postali sporna točka po porazu Nemčije.

Besednik vlade je dejal, da bo Jugoslavija nadaljevala borbo, da koroški Slovenci pridejo v njeno območje. Dobiti morajo popolno neodvisnost. Udaril je tudi po Avstriji in jo obdolžil, da noče kooperirati z Jugoslavijo.

Thomas umaknil tožbo proti uniji

New York, 16. dec.—Norman Thomas, vodja ameriške socialistične stranke, je umaknil tožbo za odškodnino v vsoti \$500.000 proti mednarodni bratovščini voznikov in nekaterim uradnikom. Tožbo je vložil v maju preteklega leta, ker je glasilo bratovščino International Teamsters objavilo članek z napadom na Thomasa.

Blum ne more formirati vlade

Pariz, 16. dec.—Vladna kriza v Franciji še ni rešena. Leon Blum, novi premier in vodja socialistične stranke, še ni formiral kabineta. Posvetovanja med njim in voditelji glavnih političnih strank niso prinesla rezultata. Komunistična stranka hoče dobiti pozicijo vojnega ministra in je naletela na opozicijo pri voditeljih drugih strank.

Izgredi na seji unije voznikov

Pittsburgh, Pa., 16. dec.—Na seji kraljeve unije voznikov je prišlo do pretepa in izgredov. Pet članov unije je bilo ranjenih. V akcijo je bila pozvana policija. Unija je včlanjena v Ameriški delavski federaciji.

BORBA PROTI GRŠKI VLADI SE BO NADALJEVALA

Vrhovno poveljstvo partizanskih sil
zavrnilo
obdolžitve

ODPOKLIC BRIT. SKIH VOJAKOV

Belgrad, 16. dec.—Vrhovno poveljstvo grških partizanskih sil, ki so zavojevalane v ljutih bitkah s četami atenske vlade, je naznanilo, da bodo te sile nadaljevale borbo proti vladnim četam, zaeno pa je zanimalo obdolžitve, da hočejo partizani ustanoviti neodvisno državo Makedonijo. Obdolžitve je izrekel Konstantin Tsaldaris, predsednik grške vlade v Atenah.

Vrhovno poveljstvo je naznanilo odločitev po razgovoru z ameriški in britanski časniki. Ti so dospeli v Belgrad iz krajev, kjer operirajo grške partizanske sile. Tam so se sestali s podnačelnikom poveljstva partizanskih sil, čigar psevdonim je "Kalfa".

Kalfa je pojasnil, da je že 24. novembra poslal spomenico vladam Rusije, Amerike in Velike Britanije z apelom, naj pošljejo posebno komisijo v pokrajine, ki so pod kontrolo partizanskih sil, v svrhu preiskave položaja. Zagotovil je komisiji vsestransko kooperacijo. Na podlagi rezultata preiskave naj bi člani komisije sestavili poročilo in ga potem predložili organizaciji Združenih narodov.

Kalfa je razkril časnikiarjem, da so partizani predložili program grški vladi v Atenah s pogojem glede odločitve orožja in ustavitve bitk. Vlada je bila opozorjena, da se bo civilna vojna v Grčiji nadaljevala, če bo zavrgla pogoje. Glavni pogoji so bili:

Evakuacija britskih čet iz Grčije, ker so te odgovorne za vse zločine grške monarhistične vlade.

Splošna amnestija političnih jetnikov in priznanje odgovornega gibanja.

Enake pravice za demokrate in monarhiste.

Kaznovanje fašistov, ki so kolaborirali s sovražnikom v času okupacije Grčije. Nove volitve o restavriranju monarhije brez zunanje intervencije.

Kalfa je ostro obsodil britsko in ameriško intervencijo v prihodnjem grški monarhistični vladi. On je tudi zanimal obdolžitve, da grške partizanske sile dobivajo pomoč od Jugoslavije, Bolgarije in Albanije.

MURRAY ZAHTEVA NALOŽITEV DODATNIH DAVKOV NA PROFITE

WASHINGTON, D. C., 16. dec.—Philip Murray, predsednik Kongresa industrijskih organizacij, je pozval predsednika Trumanu, naj v svoji poslanici novemu kongresu, ki se bo sestel v zasedanju po novem letu, priporoča sprejetje zakonodaje glede naložitve dodatnih davkov na profite korporacij.

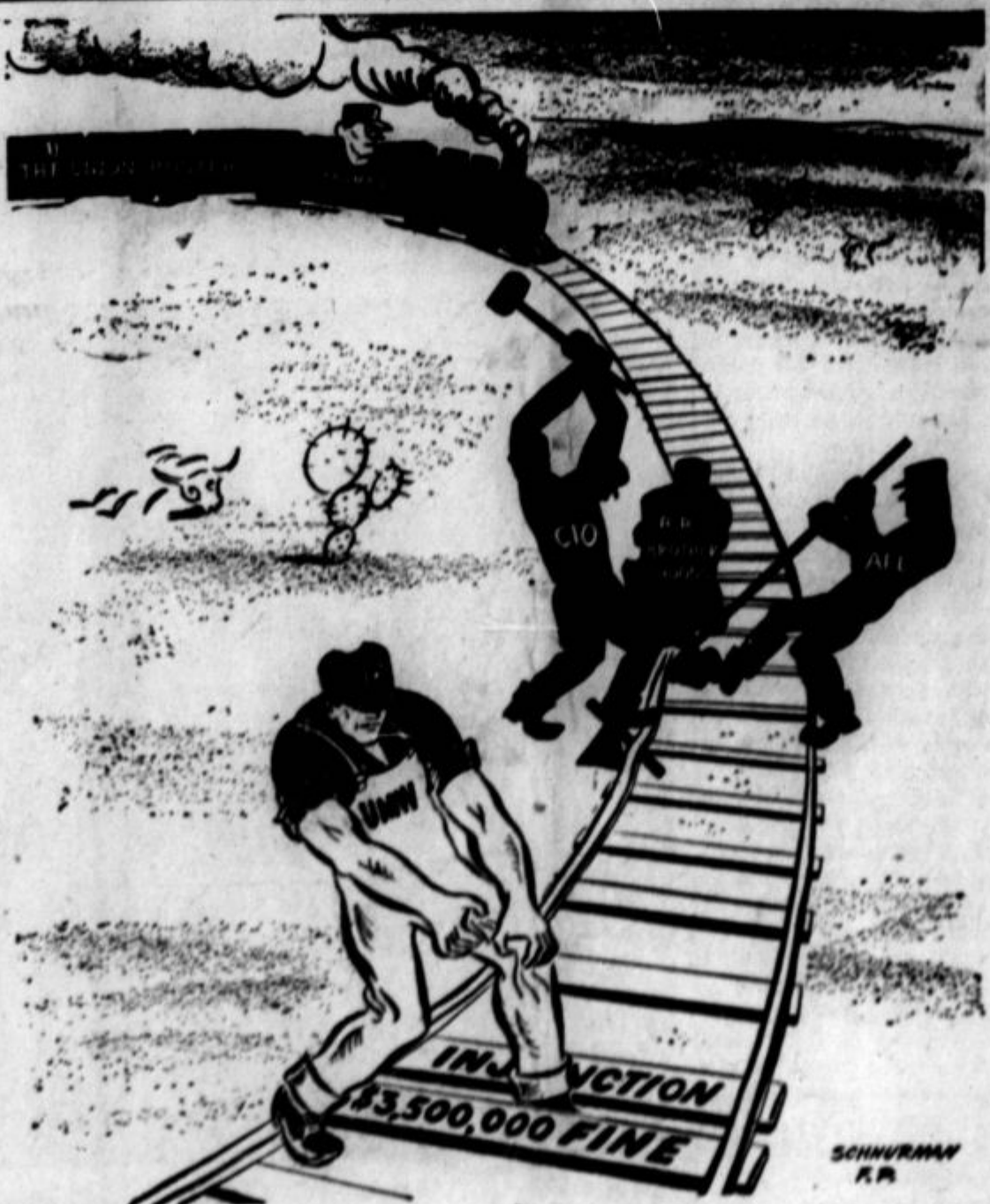
Murray naglašal v pozivu, da je kupna sila ameriških delavcev padla zaradi naraščajoče draginje. Če ne bo kongres ničesar storil, da se ustavi navijanje cen, bo Amerika zabredla v inflacijo, depresijo in brezposelnost.

Predsednik Truman naj se izreče za ustanovitev sveta ekonomskih svetovalec. Ti naj bi na podlagi pregleda sestavili poročilo glede dodatnega obdavč-

nja profitov. Truman bo v svoji poslanici kongresu orisal stanje v Ameriki.

"Amerika se nahaja na razpotju," je rekel Murray. "Skoro vsi vodilni ekonomski trditelji, da bo dežela zabredla v depresijo. Vprašanje je le časa. Nekateri trditelji, da bo dežela zajela depresija v zadnjem četrtletju prihodnjega leta. Cene so se dvignile na visoko točko. Znamenja prihajajo nevarnosti so se že pokazala. Kongres in Trumanova administracija morata storiti odločne korake, če hočeta rešiti deželo pred ekonomskim položajem."

Murray je sugeriral raztegnitev socialne zaščite, da bo krila tudi poljedelske delavce in hišne uslužbenke, ter strogo izvajanje protitrustnih zakonov.

Proti sodnijski prepovedi in drakonični kazni, s katero je vlada zdrobila zadnjo stavko premogarjev, so solidarno nastopili predstavniki vsega organiziranega delavstva. Delavstvo se najbolji boji vlade injunkcij.

LONG OBSODIL STANOVANJSKI PROGRAM TRUMANOVE ADMINISTRACIJE

WASHINGTON, D. C., 16. dec.—Norton Long, pomožni stanovanjski direktor, je okrcal predstavnika Trumanu, ker je odpravil glavne kontrole glede gradnje stanovanj. Dejal je, da stanovanjski program Trumanove administracije sploh ni program, temveč kapitulacija pred trgovci z zemljišči in kontraktori, ki bodo imeli proste roke.

Long je naznanil resignacijo kot pomožni stanovanjski direktor. Zadnji teden je resigniral Wilson Wyatt, direktor stanovanjske administracije. Long je dejal, da bo odprava kontrol rezultirala v vseh stavbnih stroških. Hiše bodo stale od \$15.000 do \$29.000. Poleg drugih bodo prizadeti vojni veterani.

"Stanovanjskega programa

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodna na Zdravstveno društvo (Ivanova Chicago) in Kanada \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti let; na Chicago in okolico Cook Co., \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; na inozemstvo \$8.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$8.00 per year.

Cena oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenarodnih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštuno.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima slika s listom

PROSVETA

2637-39 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Šola za delavstvo

Drakonična kazen, ki je zadela Johna L. Lewisa in UMW na zveznem distriktnem sodišču v Washingtonu, kakor tudi sploh ves proces, bosta v ameriški delavski zgodovini zapisana v posebnem poglavju. Oboje, ta drakonična kazen in sodnijski proces lahko pomenita prelom v življenju ameriškega organiziranega delavstva in po svoji vsebini prineseta dalekosežne posledice. Te posledice bodo na eni strani najbrže prinesle drastično protidelavsko zakonodajo — vsaj ta možnost je danes veliko večja kot je bila še pred mesecem — na drugi strani pa bo delavstvo prisiljeno okleniti se neodvisne politične akcije z ustanovitvijo lastne stranke, kakor tudi na mentalni prepoved v smeri demokratičnega socializma, v katerem edino bo lahko našlo odgovor in program za stvarno reševanje svojih perečih gospodarskih in socialnih problemov, ki so obenem tudi problemi dežele ali obratno.

Z drugo besedo: ves današnji položaj kriči po novem delavskem gibanju, ki ne bo sponel na "free enterprizerskih" konceptih, marveč bo iskalo inspiracij v naukih in idejah demokratičnega socializma, ki sloni na interesih in blagostanju skupnosti in odločno odklanja kapitalistično načelo: "To hell with the public, as long as I get my pound of flesh or profit..."

Ameriško delavstvo se bo moralo oprijeti novih socialnih in političnih konceptov in usmeriti svoj pogled v novo, pravičnejšo človeško družbo, ali pa se bo znašlo za deželo vred v krempljih fašizma. Kdor tega ne vidi, je obdan s slepoto, ali pa nosi v sebi kal fašistične miselnosti. Tega ne pravimo vsled kakšne politične dogmatike, marveč kot skromni učenci politične vede in družabnega razvoja.

Lahko se motimo, toda po našem mnenju mora ta proces proti Lewisu in rudarski uniji imeti sličen učinek kot ga je imel na angleško delavstvo tako zvani "Taft-Whalley proces", ki je podvrnil unije strogi denarni kazni. Posledica tega angleškega sodnega odloka je bila, da se je strokovni kongres par let pozneje izrekel za neodvisno politično akcijo in ustvaril pogoje za ustanovitev delavske stranke na principih zmernega demokratičnega socializma.

Ta primera sicer povsem ne drži, kajti svet se je od takrat pomaknil za pol stoletja naprej. V tej primeri je le toliko resnice, da se ameriško delavstvo danes politično nahaja na isti točki kot je bilo angleško delavstvo ob prelomu zadnjega stoletja, tik pred omenjenim sodnim procesom, ki je izpostavil unije popolnemu uničenju skozi drage odškodninske tožbe.

Faktično se ameriško organizirano delavstvo danes nahaja še v veliko bolj kočljivem in nevarnem položaju, kajti na eni strani mu vladajoče reakcionarne sile groze z drakonično antidelavsko zakonodajo, ki zna iti še mnogo dalj kot je šel omenjeni sodni odlok v Angliji, na drugi strani pa se Amerika nahaja pred popolnoma drugačnimi ekonomskimi dejstvi kot je bila Anglija pred pol stoletjem.

Slednje zahteva od ameriškega delavstva nove miselnosti, nove taktike, veliko večje politične zrelosti kot jo kažejo in izpovedujejo Lewis in Greeni in Murraji. Ekonomske razmere te dežele faktično kriče po močni delavski politični stranki, ki bi naglašala potrebo in tudi imela program za socializiranje vseh glavnih industrij in naravnega bogastva, predvsem pa premogovne industrije, kar bi bila edina zdrava solucija sodobnih gospodarskih in socialnih problemov. Nesreča za deželo je, da je danes vse to le pobožna želja.

Kaj ima vse to opraviti z grozno, da bo prihodnji kongres osedal vse unije s protidelavsko zakonodajo in jih morda uklenil tudi v tak železni jopci, da jih bo zadavil?

Naš odgovor je, da imajo groznje misli, ki sicer niso nove, marveč stare toliko kot je staro delavsko gibanje v tej ali drugih deželah, veliko opravka s temi in podobnimi vprašanji. Danes se milijoni jeze in preklinjajo Lewisa, na drugi strani pa se milijoni jeze na vlado in sodišče, ker sta udarila po Lewisu in majnarjih z injunkcijo in strogo denarno kaznijo. Vsi ti milijoni na obeh straneh so pri zadnjih in prejšnjih volitvah glasovali, ako so šli na volišče, bodisi za republikance ali demokrate, pa bili že "dobri" ali slabi. Enako je storil tudi Lewis in isto so storili tudi majnarji. Glasovali so za bič, ki jih tepe. Lewis je na primer lomil kopja za republikance, ki komaj čakajo, da v kongresu udarijo po njem — po vsem delavstvu. Seveda bi ne bilo nobene razlike, če bi lomil kopja za demokrate, kakor je delal Murray in mnogi drugi delavski voditelji in liberalci. Razlike bi ne bilo, ker na splošno služijo oboji istim interesom. Za iste kandidate kot Lewis ali Murray so glasovali tudi oni milijoni, ki so proti Lewisu ali za Lewisa, proti stavkam ali za stavke, proti antidelavski zakonodaji ali za, proti injunkcijam ali za.

Ali ni v teh kontradikcijah nekaj radikalnega narobe? Da in še veliko. Vse to le kaže veliko politično nezrelost ne samo delavskih mas, marveč predvsem tudi delavskih voditeljev. Kdor deluje ali glasuje za bič, drugega pa ne zasluži. Zato se mi tudi nič ne jezi mo ne na kapitalistično vlado, ne na sodnika, ki je udaril po Lewisu in majnarjih, ne na demokrate, ne na republikance. Vsi ti in vse to je v službi "free enterprizerjev", v službi vladajočega in posedujočega razreda.

Delavstvo, posebno delavski voditelji bi bolje storili, če bi se na eni strani manj jezili nad tistimi političnimi silami, ki jih bica in ki groze potisniti unije ob steno, na drugi strani pa iskali krivdo pri sebi, v svojih vrstah. Kdor pričakuje od gada, da ga bo lizal in ne pičil pri vsaki priliki, s tistim je nekaj narobe, kajti gadje lastnosti bi lahko poznal.

Iz urada atašeja FLRJ

Iz pisma, ki jih prejemanj od naših izseljencev, kakor tudi iz izseljeniškega časopisa, smo spoznali, da naši izseljenci še vedno ne poznajo raznih obvestil, ki smo jih že objavili v tisku, in zato mislimo, da je potrebno še enkrat opozoriti vse izseljence jugoslovanskega izvora na sledeče:

I. USTANOVITEV UPRAVE ZA IZSELJENCE MINISTRSTVA ZA DELO FLR JUGOSLAVIJE

V uradnem listu FLR Jugoslavije od 12. julija 1946, št. 56, je objavljena uredba o ustanovitvi Uprave za izseljence ministrstva za delo FLR Jugoslavije.

V pristojnost omenjene uprave spadajo sledeči posli:

- 1) pripravljanje in organiziranje vrnitve izseljencev;
- 2) pravna zaščita interesov izseljencev, izseljencev, ki se vračajo, njihovih rodbin in sorodnikov;
- 3) vzdrževanje kulturno-prosvetnih zvez iz izseljenci;
- 4) centralna statistika selitev, kataster naselbin in muzej;
- 5) informativno-posredovalna služba.

Izseljenci in organizacije izseljencev se opozarjajo, da se morajo na zgoraj navedena vprašanja obračati na Upravo za izseljence bodisi direktno, bodisi preko socialnih atašev v Washingtonu in New Yorku. Naslov uprave je sledeč: Uprava za izseljence ministrstva za delo FLR—Zagreb, Palmotičeva 59 — Jugoslavija.

II. OPROSTITVE VRAČAJOČIH SE IZSELJENCEV OD PLAČANJA UVOZNE CARINE

Minister financ FLRJ je z odlokom VI. št. 7815 od 27. julija 1946 oprostil izseljence, ki se vračajo iz inozemstva, od plačanja uvozne carine na že uporabljeno pohištvo, obleke, perilo, gospodarski inventar, prehranbene in druge (nove ali stare) predmete, ki jih nosijo s seboj, pri čemer za gospodarski inventar ni treba zahtevati odobritve ministrstva industrije.

Ta oprostitev velja tudi za skupno lastnino izseljeniških delovnih skupin ali združenj.

O zgoraj omenjenem odloku so obveščene carinarnice na vsem ozemlju FLR Jugoslavije.

III. OPROSTITVE OD PLAČANJA CARINE IN DRUGIH PRISTOJBIN ZA POŠTNE PAKETE IN DRUGE POŠILJKE, KI SE POŠILJAJO V JUGOSLAVIJO KOT DARILA

Pomočnik ministra financ FLRJ je odredil z odlokom IV. št. 2920 od 29. marca 1946, da carinarnice ne pobirajo carine in drugih pristojbin, ki se plačujejo na carinarnicah od blaga, ki prihaja iz inozemstva kot darilo jugoslovanskim državljanom v poštne pakete ali na drug način poslanih pošilkah.

Od plačanja carine in drugih pristojbin je po omenjenem odloku oproščeno sledeče blago:

- 1) uporabljana obleka in obutev, kakor tudi prehranbeni predmeti;
- 2) nova obleka in obutev in material za njihovo izdelavo;
- 3) ostali predmeti v manjših količinah, ki služijo izključno za osebno uporabo obdarovanca in njegove rodbine.

Carine prost uvoz nove obleke in obutev in materiala za njihovo izdelavo se dovoljuje največ do 20 kg letno za obdarovanca in ravno tolika količina posebej za vsakega člana njegove rodbine.

V zvezi s tem je potrebno, da vsi tisti, ki pošiljajo pakete v FLR Jugoslavijo, napišejo nanje: "Gift — poklon; G. L. V.", ker bodo na ta način jugoslovanske carinske oblasti opozorjene, da se dotični paket pošilja kot darilo in da je zato oproščen od carine in drugih pristojbin.

IV. HRANILNE VLOGE V JUGOSLAVIJI

Na razna vprašanja naših izseljencev, ali bi mogli poslati v

Jugoslavijo svoje prihranke in jih vlagati kot hranilne vloge, nas je ministrstvo financ obvestilo, da je dalo Poštni hranilnici FLRJ nalogo, da zbira hranilne vloge tako v državi kakor v inozemstvu in da morejo torej tudi naši izseljenci vlagati svoj denar pri Poštni hranilnici FLRJ v Beogradu.

Svoje prihranke morejo izseljenci poslati z minimalnimi stroški po pošti z mednarodno nakaznico, ki jo izpolni vlagatelj in med drugim v tekstu napiše tudi sledeče: "Poštanska Stedionica FNRIJ Beograd — ulog na štednjo". Denar je mogoče poslati tudi po banki s čekom.

Za vse vloge pri Poštni hranilnici jamči država. Prejeto tujo valuto Poštna hranilnica preračunava v dinarje FLRJ po uradnem kursu (sedanji kurs za dolarje je 50 dinarjev — 1 dolar) in jo vpiše v račun prihrankov vlagatelja. Istočasno Poštna hranilnica pošlje vlagatelju vložno knjižico, ali pa jo obdrži na čuvanje, da bi jo kasneje izročila vlagatelju na njegovo zahtevo, ko se vrne v državo, ali pa kakor hitro on to zahteva.

Na hranilne knjižice pri Poštni hranilnici se morejo vlagati neomejene vsote. Obrestna mera na hranilne vloge je letno:

- 2% na vloge, ki se plačujejo na vid
- 3% na redne hranilne vloge
- 4% na vloge z odpovednim rokom enega leta.

Z vlogami, ki se obrestujejo z 2% letno, razpolaga vlagatelj brez vsake omejitve, a obresti na te vloge se dajejo na vsoto vloge do 100,000 dinarjev.

Z rednimi hranilnimi vlogami se more razpolagati do 10,000 dinarjev mesečno brez odpovednega roka. Vsote od 10,000 do 20,000 dinarjev se izplačujejo po preteku odpovednega roka enega meseca; od 20,000 do 50,000 dinarjev na odpovedni rok dveh mesecev, a preko 50,000 dinarjev na odpovedni rok 3 mesecev. V opravičenih primerih more Poštna hranilnica izplačati tudi pred potekom odpovednega roka, a v takem primeru se odbijejo ekskomptne obresti 1% letno od odpovedane vsote za čas, dokler bi trajal odpovedni rok.

Pri vlaganju prve vloge mora vlagatelj označiti v pristopni izjavi, katero vrsto vloge želi.

Vlagatelj izseljenec more razpolagati z vlogo po svoji knjižici tako, da izda nalog Poštni hranilnici, da se določena vsota imovine njegove hranilne knjižice pošlje bodisi njemu v inozemstvo ali pa kak drugi osebi v državi. Z ozirom na devizne predpise je potrebno, da se v

vsakem nalogu za izplačilo napiše kratko pojasnilo.

V. REGULIRANJE PREDVOJNIH OBVEZ

Po členu 1 zakona o reguliranju obvez se obveze nastale v starih jugoslovanskih dinarjih do 18. aprila 1941 vključno, kolikor niso bile poravnane do 13. novembra 1945, obračunajo po kurzu 10 (deset) starih jugoslovanskih dinarjev — 1 (eden) dinar DFJ.

Po členu 2 tega zakona se hranilne vloge po hranilnih knjižicah (ki od 18. aprila 1941 do osvobodjenja niso bile povečane z novim vlaganjem) obračunajo:

- a) vloge do 20,000 vključno starih jugoslovanskih dinarjev na sledeči način:
 - 1) vsote do 2000 starih dinarjev po kurzu 2 st. din.—1 novi.
 - 2) višek preko 2000 do 5000 st. din. po kurzu 5 st. din.—1 novi.
 - 3) višek preko 5000 do 20,000 starih dinarjev po kurzu 7 starih dinarjev—1 novi.

- b) Vloge večje od 20,000 starih dinarjev po kurzu 1:10, a tako, da protivrednost v novih dinarjih ne more biti manjša od protivrednosti vlog od 20,000 dinarjev obračunanih po členu 2. Z gornjimi odredbami so zaščiteni mali vlagatelji in zato je zanje predviden bolj ugoden način obračunavanja kakor za večje vloge. Vlagatelji so zaščiteni na ta način, čeprav so bile blagajne denarnih zavodov po osvoboditvi najdene prazne, oziroma z okupacijsko valuto brez vrednosti, ker so okupatorji in njihovi pomočniki oplenili vse denarne zavode.

VI.

Vsi izseljenci jugoslovanskega izvora in njihove organizacije se opozarjajo, da je ministrstvo za delo FLRJ postavilo socialna atašaja v Washingtonu in New Yorku, ki imata dolžnost, da vršita vse posle informativnega značaja in posle privatnopravne zaštite za naše izseljence v ZDA, da združujeta zvezo in posredujejo ta med izseljenci in našimi oblastmi v Jugoslaviji v vseh vprašanjih, katera izseljence interesirajo. Zato se morejo izseljenci in njihove organizacije za omenjena vprašanja obračati bodisi na socialnega atašaja pri poslanstvu FLRJ v Washingtonu (na naslov: Yugoslav Embassy, 1520 16th St. N. W., Washington, D. C.), bodisi na socialnega atašaja pri generalnem konzulatu FLRJ v New Yorku (na naslov: Yugoslav Consulate General, 745 Fifth Avenue, New York, N. Y.).

Rev. S. Malatić, socialni atašej FLRJ, New York, N. Y.

S. Soldatić, socialni atašej FLRJ, Washington D. C.

IZ URADA "BIG" TONYJA

Oakland, Cal.—Vsako leto, na zadnji četrtlet v novembru, imamo praznik, tako zvani Thanksgiving Day. Dolžnost vsakega državljanca je, da si kupi na omenjeni dan purana, naj bo cena že kakšna hoče. Pura mora biti na Zahvalni dan na mizi, poleg purana pa je treba še drugih dobrot. Ker pa je to leto velika draginja, je bilo treba za vse dobrote drago plačati. Pura ni bila po 65c funt. Za vse te dobrote se moramo potem še lepo zahvaliti samo zato, ker je samo enkrat v letu Zahvalni dan.

Z našo mamo sva bila povabljeni k našemu sinu Joevu Tomšicu, ki živi v San Franciscu. On je imel 20 funtov težkega purana in je naju povabil, da naj prideva in mu pomagava tisto nedolžno živalico spraviti s tega sveta. Povabilu sva se z veseljem odzvala. Torej jaz in mama sva se zahvalila sinu za povabilo.

Tukajšnji listi so objavili 13. nov. družinsko tragedijo, da je neki nam nepoznani Joseph Tomšic napadel svojo soprogo z nožem, potem pa skočil iz tretjega nadstropja in se ubil. Ker se je to zgodilo v San Franciscu, kjer živi tudi naš sin ravno pod istim imenom, so naši prijatelji mislili, da je on izvršil samomor. Telefonirali so nam prijatelji od blizu in daleč. Mary Spolyar je nam telefonirala iz Los Gatos, Cal. Ko smo ji povedali, da tisto ni bil naš sin, je rekla: "Hvala Bogu, da ni bil vaš!" Tudi jaz in mama sva se zahvalila na Zahvalni dan, da ni bil dotičnik naš sin.

Na isti dan sva se spomnila tudi vseh naših prijateljev, katere sva obiskala do poletja, in se v duhu zahvalila vsem za gostoljubni sprejem. Prav tako sva se zahvalila na isti dan za srečno potovanje, jaz še posebej naši "Lizi", ker je tako pridno bežljala po ameriških cestah in me pripeljala nazaj na dom, ne da bi me bila prekučnila v kakšen jarek. Na Zahvalni dan bi se bil rad vsem osebno zahvalil za vse prejete dobrote, pa ni bilo mogoče, razen našim mami, ki je bila z mano. Bila je tako zvesta spremiljevalka na dolgem potovanju in zvesto pazila na Toneta, da ni pregledno pogledal v časo. Ker je imela težak posel, je res vredno, da se ji zahvalim.

Zahvalil sem se tudi finančnemu ministru, ki mi je dal dovolj denarja za potovanje po Ameriki. Ko sem se vrnil s potovanja, mi je še toliko ostalo v žepu, da sem si kupil tona grozdja, iz katerega sem napravil žlahtno kapljico, da bom lahko "poptiral", kadar me obiščejo prijatelji.

Obiskali so nas mrs. Mary Živodar in Jennie Hrvati iz Clevelanda, O., ter Louis Ambrozich iz Minnesote. Mrs. Mary Živodar je želela obiskati naselbino Fontano. Povabili smo se našo prijateljico Josie Remetz in smo se odpeljali dne 23. okt. v prijazno slovensko naselbino Fontano. Zapregli smo zgodaj zjutraj, ob 4. uri popoldne smo bili pa že v Fontani, kjer smo ostali 4 dni. Vseposod smo bili gostoljubno sprejeti.

Oglasili smo se pri Antonu Blatniku, kjer so nam priredili okusno večerjo. Ravno tako pri John Pečniku. Njega sem proglasil za župana v Fontani. Oglasili smo se tudi pri Antonu Jordanu, kjer so nam tudi postregli s kosilom; ravno tako smo bili povabljeni na večerjo k družini Anton Blazich.

Pri Louisu Parklu smo bili pa kot doma. Pri tej prijazni družini smo se shajali in od njih tudi odšli iz Fontane. Obiskali smo tudi družine Joseph Brezovec, Anton Rihtar, John Rodman, Louis Vozel, Louis Novak, V. Zajec, Frank Strnad in več drugih. Stanovanje sva imela pri Louisu Ramovski, s katerim se poznamo iz Kansasa. Na vse Fontančane sem se spomnil na Zahvalni dan in se vsem lepo zahvalil.

Pred odhodom iz Fontane smo

Časovni komentarji

Milan Medvešek

V pismih iz stare domovine pogostoma čitamo trpke obtožbe proti Angliji in Ameriki, ki se približno vse enako glase: "Borili smo se na življenje in smrt proti krvoločnemu nacizmu, naša zemlja je prepolna s krvjo naših najboljših sinov, vseposod grobovi, a za plačilo nas zavezniki zapostavljajo in odrekajo pravico do naše zemlje, ki smo jo sami osvobodili."

Resnica, grenka resnica! In da so samo umirali med vojno ampak jih bo mnogo še umrlo skozi prihodnja leta za posledici kami trpljenja, mučenja, stradanja in grozot, ki jih je prizadel kruti sovražnik. Zato pa se ne predajimo samozadovoljstvu, če storili smo že veliko za naše brate in sestre, marveč jim pomagajmo po svojih močeh še na dalje in se odvajamo tudi aple naše organizacije SANS, katera bo vršila svoje humanitarne naloge še naprej.

Boljš je pred pragom, simbol ljubezni in miru. Človeštvo je že od nekdaj želelo miru in ljubezni, a usoda mu ni bila mila—da bi mu bila v bodoče! Koliko je že bilo izraženih želja po miru in ljubezni, a se niso uresničile, to pa vsled tega ne ker je človek sam največji sovražnik človeka.

Nakupna moč povprečnega delavca z vsakim dnevom pada, sedaj pa je treba odstraniti kontrolo nad stanarino in imeti bomo res dobre čase...

Prijatelj Clevelandčan me vprašuje, če sem se že privadil Chicagu. Ameriška mesta so podobna drugo drugemu kot jajce jajcu, pogrešam pa kompaktno slovenske naselbine.

Radikalne postaje neprenehoma oddajajo programe raznih verskih sekt, dočim ateisti nimajo prilike, da bi po radiu izrazili svoje prepričanje. Ateist R. Scott se je potegoval pet let, predno mu je neka radio-oddaja dovolila čas za propagando ateizma.

Med drugim je dejal: "Jaz ne mečem kamenja v cerkvena okna. Vsakdo ima pravico verovati v Boga, enako pravico zahtevam zase, da ne verujem vanj. Bolna glavoška družba je dokaz, da ne eksistira usmiljen in pravičen Bog."

Seveda, cerkvenjaki, ki verujejo v "demokracijo", so dvignili velik protest proti ateistu in zagrozili radio-oddaji z bojkotom.

pa najeli dvorano in povabili vse naše prijatelje. Odzvali so se skoro vsi; navzočih je bilo nekaj nad sto oseb obojega spola. Vodstvo dvorane je dalo dvorano brezplačno, jaz sem jim pa vlekkel koncertino in John Pečnik je pa skrbel, da gostje niso bili žejni. Vsem navzočim sem se osebno zahvalil za vse prejete dobrote in se od vseh poslovil ter obljubil, da se o priliki zopet oglašim.

Ko sem vlekkel koncertino, je neki mlad fant po imenu Zdravko kolektal prostovoljne prispevke in nabrano svoto prinesel meni, rekoč: "Tone, to je za tebe! Nekaj copakov in drobiža, da boš imel za gasolin." Sem se mu lepo zahvalil, kakor tudi navzočim, nakar smo se prijateljsko poslovili ter odšli vsi na svoje domove. Ko sva z mamino skupaj sedela na Zahvalni dan pri našem sinu, sva se za vse prejete dobrote v duhu vsem našim prijateljem lepo zahvalila. Torej vsem Fontančanom obojega spola se še enkrat javno zahvaljujem za gostoljubni sprejem.

Drugi dan smo se pa poslovili in jo mahili proti domu. Ker sem imel 3 dekleta s sabo, sem korajžno vozil, to pa zato, ker so zapele: "Pojd z menoj..." Že blizu doma je "Liza" bežljala s hitrico 65 milj na uro, a državni policaj je nas ustavil in me "pošlatil" za \$10.

Druge nesreče nismo imeli. Če ne bo huje, se bomo še vozili. To sem napisal zato, da zili. (Dolje na 2. strani)

Ethib Kristan (levo) in jugoslovanski poslanik Sava Kosanovich. Ta slika je bila sneta 29. nov., na dan jugoslovanskega državnega praznika v Washingtonu, kjer je Kristan prejel od Kosanovicha, odnosa od jugoslovanske vlade odlikovanje "Brajstva in edinstva" I. reda kot priznanje za njegovo delo za novo Jugoslavijo.

Slovensko združništvo včeraj in danes

Dr. Lemež Milan

DR. LEMEŽ MILAN, rojen 6. septembra 1891 v Mariboru, študiral univerzo v Pragi in Dunaju, kjer je promoviral za doktorja prava l. 1918. Po razpadu Avstrije je bil komisar pri poverjenstvu za socialno skrb v Ljubljani, leta 1920 je bil odpuščen iz državne službe in se posvetil odvetništvu poklicu.

Kot študent je sodeloval pri socialni reviji "Naši zapiski", ki jih je urejeval dr. Henrik Tuma. Proti koncu prve svetovne vojne je sodeloval pri organizaciji mlajše socialistične generacije in ustanovil mesečnik "Demokracija". Ta mlajša socialistična generacija se je zavzemala v svojem listu in s članki v "Napreju" za demokratično ureditev Jugoslavije in za ideje ruske revolucije. Kot delegat je sodeloval na ustanovnem zboru stranke v Vukovaru, nato je bil izvoljen v oblastni izvršni odbor stranke v Sloveniji. Bil je ponovno aretiran in preganjan.

Poleti 1942 je odšel v partizane. Bil je član študijske komisije pri predsedstvu sveta narodnega osvobodjenja Slovenije, po osvoboditvi je bil imenovan za predsednika komisije za upravo ljudskega imetja in od meseca februarja 1946 vodi oddelek za združništvo pri predsedstvu ljudske vlade Slovenije.

I.

Zamisel vzajemne pomoči in samoozbrambe širokih ljudskih množic v združni organizaciji se je pojavila že v prvih pričetkih kapitalističnega gospodarstva. Oprileli so se je tako oni, ki jim je kapitalistično gospodarstvo izpodnašalo tla gospodarskega obstoja, kakor tudi oni, ki so postali žrtev kapitalističnega izkoriščanja.

Dr. Milan Lemež

Zgodnji kapitalizem je pričel pronicati na slovensko ozemlje že v prvi polovici 19. stoletja. Na njegov razvoj so odločilno vplivali gradnja južne železnice Dunaj-Trst, ki je stekla do Celja leta 1846, do Ljubljane 1849 in do Trsta 1857; kmečka odveza leta 1848 in obrtni zakon iz leta 1859, ki je uveljavil načelo obrtne svobode ter oprostil rokodelcem spon srednjeveških cehov, s čimer je prisilil obrtnike, da spreminijo osnove našega gospodarskega in družbenega življenja. S tem pa so bili seveda prizadeti bistveni življenjski pogoji najširših ljudskih množic slovenskega naroda.

Železnica je prinesla v deželo industrijske proizvode s severa in je s tem izpodkopala razširjeno domačo obrt na podeželju in starodavno fužinarstvo. Pričelo je propadati prevoznitvo, ob katerem je živele prebivalstvo ob našem cestnem omrežju. Po železnici so prišli v našo deželo tujerodni obrtniki, trgovci, uradniki in tudi delavci. Avstrijski vladi je služila nova železnica kot sredstvo za načrtno germanizacijo, zlasti slovenskih mest in trgov in ozemlja ob železnici. Kmečka odveza je prinesla slovenskemu kmetu svobodo kretanja in mu omogočila priseljevanje v naša mesta in trge, kakor tudi izseljevanje v druge kraje. Istočasno pa je postal slovenski kmet lastnik zemlje, s katero je svobodno razpolagal. Kapitalistični gospodarski sistem pa je prinesel v deželo tudi denarno gospodarstvo in z njem denarno in blagovno oduševstvo.

Pod temi prelomnimi gospodarskimi in družbenimi spremembami se je pričela borba obrtnikov za gospodarski obstoj in pričelo se je bohotiti najhujše izkoriščanje, zlasti slovenskih kmetov, ki so v oni dobi predstavljali slovenski narod.

Spreto tega gospodarskega in družbenega razvoja ni prav nič čudno, da se je med Slovenci že zelo zgodaj pojavila združna zamisel vzajemne samopomoči in samoozbrambe. Samoniklo so se oklenili združne organizacije ljubljanski obrtniki že leta 1856, ko so radi konkurence velikih tujih industrijskih in prometnih središč zabredli v težak gospodarski položaj in so jim manjkala potrebna denarna sredstva v njihovih obratih. Ustanovili so si obrtno kreditno združbo kot pomožno blagajno

Deloma pod vplivom Vošnjakovih idej, deloma pod silo gospodarskih razmer so se v letih 70-ih in 80-ih nato pojavile prve slovenske posojilnice pod vodstvom slovenskih intelektualcev in premožnih meščanov ter kmetov. Sistematične organizacije teh posojilnic pa se je lotil Miha Vošnjak, znan kot "oče slovenskih posojilnic", o katerem pravi njegov sin dr. Bogumil Vošnjak, da je s pomočjo slovenskih posojilnic ustvaril osnove slovenskega kapitala. Te Vošnjakove posojilnice, ustanovljene po naših mestih in trgih so služile prvenstveno slovenskemu meščanstvu in njegovemu nastajanju in razvoju. Z njihovo pomočjo so se osamosvojili slovenski obrtniki in trgovci, z njihovo pomočjo si je slovensko meščanstvo utrdilo svoje gospodarske položaje.

Vošnjakove posojilnice so postale odskočna deska za gospodarske in politične zavojevanje tujerodnih mest in trgov na slovenskem ozemlju. Le podrejevo so te posojilnice služile množicam malih in srednjih kmetov, ker so bili krediti prvenstveno na razpolago trgovcem, obrtnikom, gostilničarjem in premožnejšim kmetom. Radi tega je bilo tudi vodstvo teh posojilnic v rokah teh slojev. Vošnjakove posojilnice, naše prve združne organizacije so služile tedaj prvenstveno kot gospodarski instrument za nastanek in razvoj slovenskega meščanstva.

Samoniklo pa so se pojavile v Ljubljani v letih 70-ih obrtno-proizvajalne zadruge posebno med krojači. Zgodaj so pričeli hoditi v tujino naši obrtni pomočniki. Tu so se navzeli idej zadrugarja Schulze-Delitscha in nemškega delavskega voditelja Ferdinanda Lasalla. Gesla teh dveh mož, ki sta v oni dobi vidno posegala v življenje nemškega naroda, so prinesli k nam, vračajoči se slovenski obrtni pomočniki, med katerimi je bil posebno vodilen krojaški pomočnik Matija Kunc. Vse te obrtno-proizvajalne zadruge pa so imele le kratko življensko dobo in so se kmalu razšle. Njihovi člani pa so si ustvarili samostojna obrtna podjetja. Tako so te obrtno-proizvajalne zadruge rokodelskih pomočnikov dejansko služile istemu namenu kot Vošnjakove posojilnice. Ustvarile so nam kadre slovenskega meščanstva.

Zemljiška odveza slovenskemu kmetu ni prinesla gospodarskega napredka. Gospodarstvo zgodnjega kapitalizma je izpodrinilo srednjeveški način izmenjavanja blaga v naravi. V slovensko vas je pričelo pronicati denarno gospodarstvo in kapitalistični kreditni sistem, ki je gospodarsko slabemu prebivalstvu nudil potreben denar po posredovanju posameznikov proti visokim oduškim obrestim. Težke gospodarske prilike, v katerih so živele slovenske kmetke množice v prvih desetletjih po kmečki odvezi, so spravile slovenskega kmeta kmalu pod vpliv domačih in tujih denarnih oduškov. Ti so grozili v drugi polovici 19. stoletja popolnoma uničiti slovenskega kmeta in s tem seveda tudi slovenski narod, ki so ga takrat v pretežni večini tvorili mali in srednji kmetje.

Slovenski kmeti domovi so bili drug za drugim na boben in slovenski kmeti človek je moral iti po svetu s trebuhom za kruhom. Pričelo se je množično izseljevanje slovenskega kmetkega prebivalstva v Ameriko, v Nemčijo in razne industrijske kraje v Avstrijo. Nekdanja dobro uspevajoča domača obrt je propadala ali pa je postala plen trgovcev špekulantov. V letih 90-ih so te obupne gospodarske razmere na našem podeželju ustvarile zamisel združne samopomoči in samoozbrambe, ki naj iztrga slovenskega kmeta iz objema denarnega oduševstva, dvigne kmetko proizvodnjo, jo osvobodí blagovnega oduševstva prekupčevalcev in ustvari domači obrti pogoje za napredek. Nosilec te združne misli je postal dr. Janez Evangelist Krek in njegovi sodelavci.

(Dalje prihodnjik)

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali li čitate vsak dan?

Dr. Beneš odhaja na daljši dopust

LONDON.—ONA—Iz visokih čehoslovških krogov prihaja vest, da utegne oditi predsednik dr. Beneš na daljši dopust, ker je njegovo zdravje močno trpelo v dolgih letih neprestanega napornega dela.

Do pred kratkim se je dr. Beneš uporno protivil nasvetom svojih zdravnikov, toda v zadnjih tednih je njegovo zdravje toliko opešalo, da je postalo že predmet razgovorov v javnosti.

Kaj bo pomenila odsotnost dr. Beneša, ako bi se raztezala preko nekotliko mesecev, je po mnenju nekaterih tukajšnjih opazovalcev težko oceniti. Njegova vloga je danes čisto slična oni, katero je po prvi svetovni vojni igral njegov predhodnik Masaryk. Tukaj prevladuje v čehoslovških krogih prepričanje, da je le njegov vpliv omogočil gladko sodelovanje vseh protinacističnih strank na Čehoslovskem.

Ravno to tesno sodelovanje pa je pomagalo deželi, da si je tako hitro opomogla. Predsednik Beneš je tudi najbolj neposredna in tesna vez med Čehoslovsko in Sovjetsko unijo. Zaveznitvo obeh dežel je radi tega bolj prijateljstvo kot kaj drugega, trde ti opazovalci.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani)

bodo čitatelji Prosvete čitali, da je "Big" Tony še med živimi, in da sem se za vse prejete dobre, katerih sem bil deležen v letu 1946, na Zahvalni dan lepo zahvalil.

H koncu želimo vsem čitateljem in prijateljem po vsej Ameriki vesele božične praznike in srečno novo leto.

Anton Tomšič.

Vesti iz nove, prerojene Slovenije in Jugoslavije

Tedenski pregled iz Slovenije

(Od našega stalnega dopisnika.)

F. A.

LJUBLJANA, 21. nov.

Prvo zasedanje ustavodajne skupščine ljudske republike Slovenije

Dne 18. novembra se je prvič sestala slovenska ljudska skupščina, ki je bila izvoljena 27. oktobra letos. Prisostvovali so ji tudi zastopniki pokrajinskega odbora Osvobodilne fronte za slovensko Primorje in Trst, več poslancev jugoslovanske narodne skupščine ter angleški in francoski konzul, zastopnik češkega konzula ter drugi predstavniki ljudskih organizacij. Na zasedanju se je obdržala prisotna miselnost naših velikanov od Trubarja do Vodnika, Prešerna, Levstika in Cankarja do Župančiča, ki so sanjali o neodvisnem slovenstvu, ki ga je prinesla narodno-osvobodilna borba.

Prva naša skupščina pripravila stroj in temelje svoje delavnosti na podlagi demokratičnosti v okviru Zvezne ljudske republike Jugoslavije za dolgo vrsto let. Na drugi seji je skupščina izvolila svoje predsedstvo in sprejela prvi zakon o preizidju ustavodajne skupščine. Za predsednika je bil izvoljen minister prosvete dr. Ferdo Kozak, za podpredsednika Dolinšek Tone in Krmelj Maks, za tajnike Mira Tomšičeva, Jurač Jože ter Ledinek Miloš.

V svojem načelnem govoru je podpredsednik Zvezne vlade Kardelj Edvard povdaril zlasti

maršikaj prihraniti, da bomo lahko plačali začetne stroje, ki jih nabavljamo v inozemstvu. Ali ko bomo v prihodnjem letu začeli graditi, bo gradila naša država v korist naše domovine in našega delovnega ljudstva. Naši načrti imajo namen preobraziti našo domovino, ali ne preobraziti samo v tem smislu, da bodo stale električne centrale in tovarne, kjer jih danes ni, da bodo odprti rudniki, kjer je danes zemeljsko bogastvo neizkoriščeno, da bodo stekle železnice, kjer jih danes ni, da bomo utrlili pot modernim tehničnim metodam v poljedelstvu, kjer se danes kmeti trudi samo z žuljavno roko, ampak predvsem tudi v tem smislu, da se bodo do kraja spremenili odnosi med ljudmi, da bo delo postalo do kraja življenjska radost, da naš človek ne bo več izkoriščan, da bo postal resničen gospodar svoje prirode.

Predsednik slovenske vlade Miha Marinko pa je tolmačil v svojem govoru odnos ljudske republike Slovenije do Zvezne države Jugoslavije. Prav radi posebnosti in lege slovenskega ozemlja v FLRJ, na katerem smo še vedno izpostavljeni sovražnim vplivom in osvajačnim pohlepom, smo se v dobrem letu prepričali, koliko več imamo jamstva za zaščito naših narodnih interesov, ako so določene kompetence—na primer skupna obramba, predstavljanje na gram inozemstvu—prenešana na skupno zvezo vrhovno jugoslovansko upravo. Usodni potek osvobodilne borbe zlasti pa po vojni skupni napor za naše gospodarsko obnovo nas prepričujejo še bolj o koristnosti tesne zvezanosti vseh jugoslovanskih narodov, brez katere bi bili Slovenci nacionalno ogroženi.

Ob prvem zasedanju slovenskega parlamenta je bila Ljubljana praznično razpoložena in več tisočgla množica je od bližje spremljala to zgodovinsko zasedanje.

"I'M A MANUFACTURER* IN NORTHERN ILLINOIS"

"Že 60 let naša družba izdeluje komercialne pekarske stroje v severnem Illinoisu. Produkt, ki ga mi tukaj narejamo, je poznan in rabljen v vseh delih sveta. Jaz verujem, da je severni Illinois idealni prostor skoro za vse industrije. Mi imamo fino transportacijsko ugodnost, ki nam daje vohod do surovega materiala in ustvarja enostavno priliko dosege narodno-široko in svetovno-široko trge z našimi izdelki. En važnih vzrokov je, da jaz ljubim trgovati v severnem Illinoisu, ker mnogo ljudi tukaj lastuje svoje domove. Nekateri naših delavcev so z nami že nad 40 let. Moja družina in jaz mislimo, da je severni Illinois veličasten kraj za živeti in izvrsten prostor za trgovanje."

Ta tovarnar je tipičen mnogim trgovcem v Chicagu in severnem Illinoisu. Ne le da ta kraj vsebuje dobre transportne priprave in dobro delavsko zgodovino, ljudje tukaj so progresivni in delavni.

Commonwealth Edison družba ima njen interes (stake) v Chicagu in severnem Illinoisu, ter zaupanje v njegovo bodočnost. Podlaga tega eglasa je enaka onim serije naših oglasov, da narodno-široko pokaže, mo mnoge industrijske ugodnosti, ki se dobe tukaj.

Ako vam je znana katera koli trgovina, ki liče nov prostor, prosimo, obvestite nas, da lahko kooperiramo s drugimi agencijami zainteresiranimi v napredku severnega Illinoisu, mi lahko podamo kompletna pojasnila tega kraja.

* Name on request

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

TERRITORIAL INFORMATION DEPARTMENT
140 South Dearborn Street, Chicago 3, Illinois—Phone RANdolph 1617

119

Industries
selected Chicago and
Northern Illinois for establish-
ing new plants during
the first 9 months of 1946.

JURE

IVAN CANKAR

(Nadaljevanje)

"Mati, lačen sem!" Ni odprla oči, tudi ni jokala. Takrat pa je spretelo Jureta kakor spoznanje od onkraj sveta. Planil je, odprl je duri, kričal po veži, po stopnjicah; ne jok ni bil, ne beseda ni bila; kričal je in iskal, kam bi pobegnil, zakaj ugledal je smrt...

V molitvi, v polspanju je bil vzkriknil, vzdramil se je od krika in groze.

"Kaj kričiš v molitvi, negodnik?"

"Greh se je oglašil v njem!"

Jure ni več zadremal; molil je česčenamarijo, svojih besed pa ni slišal; ne s solzami ni jokaj, ne z ustnicami, telo pa se je stresalo od mraza; daleč so bile njegove misli, kakor v težkih in hudih sanjah.

Dolgo je romal, pa nikjer ni okusil veselega počitka; mnogo ljudi je videl, pa se nobeden obraz ni prijazno nagnil k njemu in nobene oči ga niso smehljaje pozdravile. Zvečer je vprašal: kam zvečer? In od strahu ni več jokaj in ne več prosil. Ugledal je človeka, pa je sklonil glavo in stisnil ustnice ter strmel z velikimi, prestrašenimi očmi: glej sovražnika! Hud in močan je, ne reci besede, ne jokaj, ne gani se z roko, ne žali ga! Jure nikoli ni govoril in nikoli prosil, zato so bile njegove oči suhe, ko je trepetal.

Tako je romal: od ceste na cesto, iz hiše v hišo. Z voza na voz. Od tistega trenutka je romal, ko ga je prišla tuja žena za roko in je šla z njim iz hiše, kjer je ležala njegova mati. Ne kam ni vedel in ne kod; brezkončno je bilo mesto, tuja lica, tuji kraji, visoke hiše. Kakor vrečo so ga nakladali in odkladali, rezali so mu kruh nejevoljno, kakor nadležnemu beraču, gledali so nanj, da je bral v njih očeh: "Poberi se, nadloga, ne prikaži se več!" In naposled so ga naložili na voz, med zaboje in vreče in so ga vozili po samotni cesti, kakor je še nikoli prej ni videl: na obeh straneh prostrana ravna, visoka trava, ki se je zibala in priklanjala v vetru, bele cerkve na holmih, ob cesti nizke, siromašne hiše z mahovitimi strehami. Gledal je in se je čudil in pri srcu mu je bilo tako samotno in hudo, kakor nikoli poprej. Dolgo ni jokaj, od tiste ure, ko je kričal po stopnjicah; a pogledal je preko samotne ravni, na daljne holme s cerkvami, in nenadoma so bila mokra njegova lica...

Njegovo srce je zorelo v bridkosti tako hitro, kakor pod prevročim solncem; in je venelo v spoznanje. Gledal je in je mislil.

"Kam?"

Vsi ljudje so doma, tudi on je bil doma nekje. Pa so ga prišli in so ga peljali vse križem; kam? Oče, pravijo drugi, in mati in brat in sestra! Kje njemu oče, brat, sestra? Tuji obrazi, neprijazni, tuje besede, hud pogled! Ne očeta ni med njimi, ne sestre ne brata... Vsi so drugačni od njega, čisto sam je med njimi, še v obraz ni podoben nikomur...

Prestrašil se je, zakaj nenadoma je bilo tiho v izbi, molitve je bila pri kraju.

"Kaj si zadremal?"

"Spal je; boji se molitve!"

Jure je bil tako truden in tako žalosten, da je naklonil glavo na sklenjene roke; ni se ozrl

in ni odgovoril, slišal je kakor od daleč, tuje besede tujim ljudem.

"Ne zmeni se!"

"Zakrknjen je, njegova kri je okužena!"

"Bog nas varuj!"

"Poškropimo ga!"

Vstali sta obedve in ga škropili z blagoslovljeno vodo, kakor da bi škropili na mrtvaški oder.

"Sleci se, tam je tvoja postelja!"

Jure se je slekel in je legel na plahto in se je zavil vanjo. Njegov angel pa je bil usmiljen, takoj mu je zatisnil oči in mu je dodelil spanje brez hudih sanj.

III.

Prelepo jutro je bilo, iz rosne mesečine porojeno, od veselega solnca pozdravljeno.

Jure se je vzdramil tako naglo, da je vzkriknil od strahu. Zakaj ugledal je tik nad seboj siv, koščen obraz in trda roka ga je držala za ramo.

"Vstani!"

Urno je vstal Jure in vse, kar je videl, se mu je zdelo čudno. Izba črna in mrka; še solnčna luč, ki je sijala skozi omreženo okno v širokem pramenu, je bleдела ob zidu; in ženski, krivogledi, skoposti—vse kakor da je bil zašel človek med strahove.

"Kam zdaj?" je pomislil Jure.

Kos kruha mu je dala Meta, nato mu je dala svitek in vrvi.

"V gozd," je rekla; in Jure je šel z njo.

Ko sta stopila na cesto, je rekla Meta:

"Naprej hodi, tri klatrte pred menoj, da mi ne boš delal sramote!"

In je šel pred njo, ona pa ga je ravnala s hudo besedo, kakor z vajeti in bičem.

Tako sta šla; ampak kakor tudi je hodil Jure tri klatrte naprej in kakor tudi sta hodila po bližnjih in kolovozih: prišel jima je nasproti kmet, prišla je kmetica, prišli so razposajeni paglavci.

"A, to je tisti! Lepa procesija!"

In kmet je pljunil predse in je šel po svoji poti.

Ko je to videla Meta ter slišala take besede, je stopila k Juretu in ga stresla za uho.

"Lepo sramoto mi delaš, negodnik, kdo te je klical sem?"

Jure ni rekel nič, tudi zajokal ni in je šel tri klatrte pred njo, kakor je ukazala in ravnala.

Prišla je kmetica mimo, pa je pogledala po strani.

"Pravična družba—greh in malha!"

Meta pa je stopila k Juretu in ga je prišla za lase, da ga je zabolet.

"Tebi očitanje, meni sramoto; greh gosposki!"

Jure je molčal, ničesar ni razumel, pa se nič ni čudil. Zakaj doma ni imel ne brata, ne sestre; drugi pa so imeli vsega zadosti in zato je bila njih pravica, da so uhal in lasali. Tako je premislil in ni jokaj.

Prišli so paglavci, opazili so nenadoma greh in malho na stranskih potih, na bližnjici in kolovozu, pa so vzkliknili in zmerom več jih je bilo. In najprvo, kar so opazili, so bile Juretove hlače, ki so segale samo do kolen.

"Petelin! Petelin! Petelin!"

(Dalje prihodnjik.)

Miniature Replica of X-Ray Unit

This model is a small-scale reproduction of a mobile X-ray unit of the type used by tuberculosis associations in mass case-finding programs. These fully equipped units can be driven from place to place for speed; chest X-rays of large groups of people. Christmas Seal funds support mass case-finding work of tuberculosis associations.

trapim s samomorom! Kako divno je vendar življenje! Marja, skoči doli, golobica, prinesi mi očetno kislino! Prinesi mi pa tudi klobasico! Ne vem, kaj me je tako ulahnilo..."

"No, prav! In po tem prigrizku hočem zadevo še enkrat preudariti!" A mu ni več uspelo. Nenadoma je zastokal: "Kaj neki mi kruli po trebuhu? In kaj se mi temni pred očmi? Oh, klobasica, ta klobasica! Premagan sem bil v boju s kakovostjo, tovariši! In življenje je postajalo tako lepo!"

Po teh besedah se je zgrudil mrtev na tla.

In to se je ujelo z njegovo prvotno namero.

Uspehi slovenske šole

Trst.—Ko smo lani po dolgi letih zatiranja in krvavih borb spet svobodno zadihali, smo si zaželeli tudi slovenske šole. So sicer že za časa borbe delovali v Trstu krožki, kjer se je naša mladina učila svoje materinščine, katero je obvladala le v govoru in še to slabo. Ni bilo čudno, saj v času fašističnega režima nismo smeli imeti slovenskih šol. Zato pa je narod s tem večjim veseljem poslal svoje otroke v nove slovenske šole.

Odprle so se šole, postavljeni so bili učitelji. Ni pa bilo delo lahko temu učiteljsstvu, kajti postavljeno je bilo pred težek problem: kako ustvariti novo slovensko šolo v Trstu. Otroci so do tedaj obiskovali le italijanske šole. Njihovo poznavanje materinščine je bilo posebno v nekaterih delih mesta minimalno. Mnogo otrok je komaj razumelo slovenščino, da bi pa znali pisati in čitati, o tem sploh ni bilo govora. Zato je bilo veliko vprašanje, če bo in kako bo uspel prehod slovenskih otrok iz italijanske v slovensko šolo.

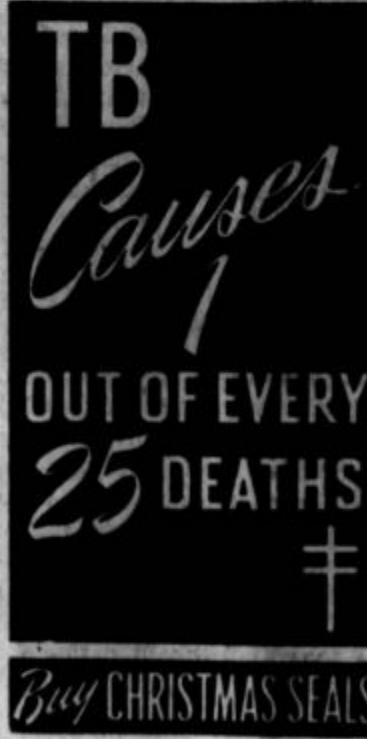
Naše učiteljsstvo se je te težave ni ustrašilo in se je vrglo resno na delo. Razen nepoznavanja materinščine je bila druga velika ovira, prekratek učni čas, zlasti tam, kjer je še vedno pomankanje šolskih prostorov. Ker so nekatere šole zasedene po vojaštvu, se v učilnicah vrši

pouk izmenično, to se pravi, da se v enem prostoru razredi vrstijo. Da pa kljub temu pouk ne bi trpel, je naše učiteljsstvo skozi celo lansko leto imelo dodatni pouk, to se pravi, da so učili v izven šolskem času. Utrjevali so predelano učno snov, in učence, katerim je bil poseben slovenski pravopis težek, še posebej učili. Ta dodatni pouk pa se je vršil tudi na šolah, kjer je bil šolski čas popoln, da so tako pomagali otrokom preko začasnih ovir.

Da je naše učiteljsstvo resno delalo, je priznal tudi višji zavestniški častnik za šolstvo v Italiji polk. Washburn. Obiskal je naše šole in izjavil, da je ugotovil, da slovensko učiteljsvo resno dela.

Na slovenskih šolah v Trstu je z uspehom dovršilo razred 87% otrok, ponavlja razrede pa 13% otrok. Najboljši uspeh zaznamujejo sledeče šole: Barkovlje in Skedenj, kjer je izdelalo razrede 96% vpisanih otrok. Na drugem mestu je Rojan s 93%, na tretjem mestu Prosek z 91% in Sv. Jakob z 90%.

Letos se je iz osnovnih šol prijavilo mnogo otrok na gimnazij, kjer so morali napraviti sprejemni izpit. Od vseh prijavljenih otrok jih samo 5% ni napravilo sprejemnega izpita.

VRSTO SLUŽBE

PREKOMORSKO PREDELJE

izrecno Japonska in Korea

Vi še vedno lahko izpolnite te listke v Redni Armadi

Ako se vpisate v redno armado za tri leta, imate še vedno dve važne prednosti:

1. Izbirate si lahko katero koli vrsto službovanja, katere službe na krovu je še odprta. Lahko se tudi prijavite za službovanje v gotovih predelih preko morja, ki imajo še odprte sadne kvote. Nova višja plača, izobrazba, vešbanje, izkušnje, potovanje, vse to je del modernega vojaškega življenja. Oskrbite si podatke pri vašem U. S. Army Recruiting Station.

VAŠA REDNA ARMADA SLUŽI LJUDSTVO IN ČLOVEŠTVO V VOJNI IN V MIRU

168 W. Van Buren St.
2001 Irving Park Blvd.
8500 So. Racine Ave.

Prvo šolsko leto je prešlo. Prebili smo ga dobro in polni optimizma gledamo v novo. Uspehi so kljub vsem oviram in motnjam dobri, tako da se bo slovenska šola v bodočnosti prav dobro razvijala, posebno če ne bodo ovirali vpliva zdravih sil našega naroda na naše šolstvo. Vmešavanje ZVU v razvoj slovenskega šolstva, ki bi nasprotovalo temu načelu, bo naš narod ocenil kot sovražno dejanje nasproti interesom slovenske kulture.

Razni mali oglasi

Lamp Shade Makers
EXPERIENCED
INSIDE OR HOME WORK
Garfield Lamp Shop
7926 S. Ashland

Njegova udobna
gorkota odpomore trpljenju

HRBTOBOLA

• Pridrži se milijonov, ki prisegajo na Johnson's BACK PLASTER—narejen, da odpomore hitro krčnim bolečinam, praskam po zdravilih s stotinami ljudi, da dobijo!
• Uporablja ta plaster, je kot bi jemal gorkotni "pad" na delo s seboj. To milo zdraviljenje premaga kroženje. GREJE vaš hrbet, olajša bolečine in okrevanje. Je čisto. Njega moč ostane za več dni.
• Johnson's BACK PLASTER varuje proti hladu, zveže mišice, da pomogla ravno na boleč prostor. Narejen pri Johnson & Johnson—ime, ki pomeni kakovost že petdeset let. V vseh lekarnah.

"PROLETAREC"

—Socialistično-delavski tednik—
Glasilo Jugoslovanske soc. zveze in Prosvetne matice. Pisan v slovenskem in angleškem jeziku. Stane \$3 za celo, \$1.75 za pol. \$1 za četrt leta.
NAROČITE SI GA!
Naslov:
PROLETAREC
CHICAGO 23, ILL.
2301 South Lawndale Avenue.

ZASTOPNIKI LISTA PROSVETE

so vsi društveni tajniki in tajnice in člani, ki jih društva izvolijo v ta svrhu.

Naši nastavljeni lokalni in poštvalni zastopniki za določene okraje so:

Louis Barbarich, za Milwaukee Wis. in okolice.
Anton Jankovich, za Cleveland Ohio in okolice.
Frank Klun in Chisholma, Minn. za Chisholm in okolice.
Frank Cvetan in Tire Hill, Pa., za vso srednje-vzhodno Penno.
Anton Zornik in Harrisburg, Pa., za vso zapadno Pennsylvanijo.

Poleg vseh teh pa lahko vsak član ali naročnik sam pošlje svoje naročnine direktno listu.

PROSVETA

2857 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prijete eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine ki eni naročnik. List Prosveta stane na vsa enaka, za člane ali nečlane \$6.00 za eno leto naročnina. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.20 za tednik, se jim to prijete je naročniki. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnimo: Vselej kakor hitro kateri član vprema biti član SNPJ, ali če se preseli prpč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem, doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrul. države in Kanado \$6.00	Za Chicago in okolice je \$7.50
1 tednik in 4.80	1 tednik in 6.30
2 tednika in 3.60	2 tednika in 5.10
3 tednike in 2.40	3 tednike in 3.90
4 tednike in 1.20	4 tednike in 2.70
5 tednikov in nič	5 tednikov in 1.50
Za Evropo je \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ.
2857 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1. Ime _____ Čl. družina št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledetih članov moje družine:

2. _____ Čl. družina št. _____

3. _____ Čl. družina št. _____

4. _____ Čl. družina št. _____

5. _____ Čl. družina št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik ☐ Stari naročnik ☐

Razni mali oglasi

HOUSEKEEPER
WOMAN TO DO GENERAL
HOUSEWORK
Own room - Stay
5558 Diversey Avenue
Telephone AVENUE 6540

7 SHOPPING DAYS LEFT

PATCHERS

For Cabinet
Division

EXCELLENT
PAY

(Plenty of over-time)

Good Working Conditions

MOTOROLA

GALVIN MFG. CORP.
4545 W. Augusta Blvd.

ALI GLEDATE ZA DOBRO

PLAČO IN STABILNOST?

Telefon kompanija ima nekaj
takih prilik

HIŠNICE

(JANITRESSES)

Takoj od začetka plača 72% na
uro, po treh mesecih 77% na uro
in po šestih mesecih po 82% na
uro

ŽENSKJE ZA ČIŠČENJE V VSEH
DELIH MESTA

Delovne ure od 5:30 pop. do 12
ure ponoči

Oglašite se pri

ILLINOIS BELL
TELEPHONE
COMPANY

v uposlovalnem uradu za ženske
v pritličju

309 W. WASHINGTON ST.

V Prosveti so dnevne svetovne
in delavske vesti. Ali jih
čitate vsak dan?

Vkljub vsem
zaprekam

Valentin Katajev

Naj se obrača dogodek kakor koli, tovariš ni bil prav ukrenil.

Odločil se je za ta korak, ker je vedel, da se samomor po novem kazenskem zakoniku še ne kaznuje.

Državljan, razočaran po Sovjetski uniji, je sklenil umreti.

Zalostno, toda resnično.

Ko je bil vtaknil odškodnino za neizkoriščen dopust v žep, je spisal oporoko, naslovil jo na delovski odbor in si kupil pri trstu lep in velik žebelj, koček toaletnega mila in tri metre dolgo vrv. Nato se je vrnil domov, postavil stol k steni in stopil nanj.

Tresk!

"Vrag ga vzemi! Lep sedež! Ne drži niti mladega, inteligentnega samomorilca! To je torej boj za kakovost! In to bodi lesni trust! Fej!"

Toda državljani ni bil mož, ki bi ga bila zahrbtnost usode takoj zlomila.

S težavo je splezal na okensko polico in zabil žebelj s pisemskim obtežilnikom v steno.

Tresk!

"Le ogledite si ga! Nov žebelj pa zlomljen! Boj za kakovost! Hvala! Ali naj nima dostojni človek nič, na kar bi se lahko obesil? Moj Bog! Ali naj pridrim vrv naravnost na lesteneč?

Dobri, stari lesteneč je še izza

stare vladavine. Gotovo me ne pusti na cedilu!"

Državljan je pritrdil vrv na lesteneč, napravil elegantno zanko in jo namazal z milom.

"No, to lahko dokažem milici. Milo se ne peni, niti ne diši po šmarnicah, marveč po kozlu. Naravnost s studom se obeša človek v takih okoliščinah."

In ko je še požiral svoj stud, je vtaknil državljana glavo v zanko in skočil v neskončnost.

Tresk!

"Vražja vrv! Utrgala se je in se še drzne imenovati vrv! Prosim, le prepričajte se sami! Kakovost! Kaj takega pa zares še nisem videl!"

"K vragu! Poskusiti hočem prav za preprost način! Že vem! Kuhinjski nož! Ali padem — tako se pravi — preluknjaj po krogli ali pa švigne krogla mimo..."

Tresk!

Seveda je švignila krogla mimo. Ročaj mu je ostal v roki, rezilo pa je padlo na tla.

Državljan se je divje zasmejal.

"Tako je torej! Ha, ha, ha! Kako naj se človek še umrti?"

"Umreti, le umreti! Proč z nožem, tem ostankom zastarelega, srednjeveškega romanticizma! Izkušeni samomorilci zagotavljajo, da so glavice žveplenke zelo prikladne za samomor. Glavice zdrobiš v kozarec, izpiješ in konče. Lep, brezhiben domislek! Le kako, da mi ni prišel še prej v glavo?"

Zadovoljen je odprl škaticlo in milo veselo glavice.

Ena, dve, tri, deset, dvajset,

Ena, dve, tri, deset, dvajset,

Ena, dve, tri, deset, dvajset,

Ena, dve, tri, deset, dvajset,

hm... v škaticli je bilo vsega skupaj osem in dvajset žveplenk, medtem ko jih je treba petdeset.

Državljan je zastokal.

"Dragi moji bratje! Kaj naj to pomeni, dragi bratje? Kakovost — to človek že lahko razume! Toda kje je zapisano, da mora trpeti sovjetski državljani tudi radi količine? Proč v žigalicami!"

Z glavo se zaletim v zid in vsega bo konec. Saj je obče znano, da moramo izvesti vse s svojo lastno glavo!"

Državljan je zamižal, zaletel se...

Tresk!

Tenka stena novega poslopja se je z velikim ropotom zrušila in državljani je zletel na ulico.

"Živela kakovost!" je zavpil, ko so ga dvignili mimoidoči, toda zblaznel ni in v bolnišnico ga tudi niso peljali.

Sit življenja in samomorilstva je legel v posteljo. Na mizici je zagledal medicinsko stekleničico in olajšan je vzdihnil:

"To je! Vendar! To je, kar potrebujem. Očetna kislina. Batjuška, kislina me ne prevari! Ta ne! Prosim, naj se ne krivi nikdo, da je povzročil moje smrt!"

Državljan je dvignil steklenico k ogn